

BETIA DE CUVINTE

CARE PE CARE

"Sîrmana limbă românească! (...)

Care cum se scoală astăzi o calcă-n picioare..."

CARAGIALE

Sîntem cu toții de acord, pînă și aceia dintre noi specializați ori înclinați a căuta noduri în papură cu orice preț (activitate destul de remunerativă, se pare), că acum ne bucurăm de mai multă libertate decît "înainte", pe vremea "fostei dictaturi" (pe care unii vorbitori - fără rea intenție, desigur - o diferențiază prin această sintagmă de actuala... ce?). Avem, acum, libertatea de a spune ce gîndim sau ce credem noi că ar trebui să creadă alții că gîndim, de a da glas nemulțumirilor, îndoielilor, bănuielilor sau presupunerilor noastre privitoare la "treburile cetății", la faptele și isprăvile mai-marilor sau maimicilor ei, la mersul (sau statul) lucrurilor în industrie, comerț, agricultură și cultură, în știință, învățămînt, fotbal și grădinarit. Avem libertatea de a spune toate astea - și multe altele încă - în scris și oral, fără cenzură, fără opreliști, fără teamă (uneori, și fără rușine, dar asta-i altceva), pe stradă (trotuare și carosabil), în piețe, în parcuri, în scuaruri, în reviste și ziare. Și, bineînțeles, la radio și la televiziune. Mai ales la televiziune care, chiar dacă nu mai e ea "liberă", a rămas "română" - adică ospitalieră, generoasă, gata oricînd să primească pe oricine, bun ori rău, sărac ori bogat, deștept ori, vorba lui Creangă, nu tocmai hitru. Cum are cineva ceva de zis - și ați întîlnit pînă acum, în anul de grație 1990, pe cineva care să nu aibă ceva de zis? -, drept la televiziune se oprește și, har Domnului, nemulțumit nu pleacă de-acolo. Lasă că poate spune ce vrea, dar spune și cum vrea, că doar de-aia e libertate și democrație pe care "le-am" cucerit (cu toții și care mai de care, nu-i așa?), ca să vorbească tot omul cum îl taie capul.

Și așa se face că în urechile noastre se revarsă zi de zi valuri după valuri de "revendicări cerute", de "cereri revendicate", de "doleanțe necesitate" și de "necesități dorite". Așa se face că "celebrăm festivități" care uneori "ne prilejuiesc ocazia" (la casele mai bune, "ocazionează prilejul") să "comemorăm amintirea"... nu mai spun a cui întrucît vic-

timizele fără de apărare ale acestor deșuchiate cațavenciade sînt, nu-i așa?, "de notorietate publică". Și, iarăși, așa se face că nimeni nu mai are greutate, necazuri, probleme poftim!, că nimeni nu se mai izbește sau ciocnește de așa ceva, ci toată lumea "se confruntă cu...". Atitudine sau măsuri nu se mai iau ori, mă rog, adoptă față de, ci numai "vizavi de". Întîmplările ori evenimentele nu se mai desfășoară sau petrec, nu, ele doar "se derulează". (Cit despre Istorie... Acum "se rescrie" - a cîta oară? - "adevărata Istorie, așa cum a fost ea". Cum, adică? "Vizavi" de acest subiect, măcar pe Tolstoi ar trebui să-l recitească cei interesați...)

Dar nu un inventar al produselor limbii de tinichea (cum am denumit această nouă variantă a "limbii de lemn") ne-am propus să înlocuim aici. Ar fi mult prea lung, mult prea plictisitor, și, pe urmă, oricum îl auzim în fiecare zi - teribil va fi momentul în care nu îl vom mai auzi chiar ascultîndu-l! De fapt, să recunoaștem, am și ajuns să nu ne prea mai sinchisim de asemenea "amănunte" și, ca români pățiți, știm că întotdeauna se poate și mai rău. În ce mă privește, am ajuns și eu - "și eu sînt român" - la oarecare opacitate acustică față de minunățiile lingvistice dezbătute la TVR. Nu mă pot însă opri (încă) să tresar la masacrarea gramaticii, înfăptuită de către salariații și invitații numitei instituții de cultură (?) în mod sistematic și în proporție, ca să zic așa, de masă. Dar, cum tresăririle în cauză ar risca să se transforme într-o scuturătură continuă, am hotărît să le dau frîu liber într-o singură împrejurare: rostirile de tipul "omul care l-am văzut". N-a fost o idee prea inspirată - din, să zicem, trei ore de contemplare a emisiunilor în dulcea noastră limbă, reușesc să stau nemișcată în cel mai bun caz douăzeci de minute. În rest... Muncitori, țărani, deputați, miniștri, întreprinzători, infractori, intelectuali (și din cei fini, domnilor, nu oarecine!), studenți (oratori vajnici altfel, o, Tempora... o, Caragiale!), diplomați (cu

diplomă!), fără deosebire de sex, naționalitate și religie, ca să nu mai vorbim de convingeri politice, rostesc care în 90% din situațiile cînd ar trebui să spună pe care! Și cînd te gîndești că mai există voci care susțin că s-ar fi creat nu mai știu ce prăpastie și ruptură între muncitori și intelectuali! Se poate oare imagina un mai "deplin consens" decît această mișcătoare și reconfortantă pornire generală întru mutilare a limbii române? (Dimpotrivă, cînd mai auzi pe cîte cineva folosind corect această biată vorbă ce nu e decît un modest pronume relativ a cărui declinare se învață în clasa a V-a, omul îți devine imediat suspect - n-o fi vreun "străin de neam"?)

Trebuie să spun însă că răul cel mai mare în această direcție îl fac, după părerea mea, actorii noștri cărora li s-a încredințat, de către strămoși pasionați și naivi, "creșterea limbii românești"... și altele asemenea... Cam ridicoli moșnegii aceia, nu-i așa?, domnilor artiști reprofilați pe cuvîntări pseudopolitice și rătăieli pseudoculturale în care, cu glasul dumneavoastră frumos modulat și de tot muritorul simplu cu încredere ascultat, ne povestiți despre "Revoluția care am făcut-o", despre "tinerii care i-am văzut murind", despre "libertatea care am visat-o", despre... Cînd vă vom auzi vorbind la fel și de pe scenă?

Dar prea ne-am aprins în discuție, prea am luat un ton dictatorial, prea am uitat de scumpa noastră libertate care ne dă voie fiecăruia să gîndim ce vrem și să vorbim cum vrem. Ca și scumpa noastră televiziune. Probabil că mai democratic ar fi să propunem Academiei Române să schimbe puțin gramatica asta care datează din "vechiul regim" și care, iată, se încapățînează să perpetueze vechile structuri. Sau, și mai democratic, să supunem la vot abolirea tuturor restricțiilor ortografice, ortoepice și de punctuație. Se încumetă cineva să "prognozeze" care - pe care?

ALICE GEORGESCU

